Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныһы 16 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 144 (5811) | 1982 сыл. Сэтинньи 30 күнэ ОПТУОРУННЬУК | Сыаната 2 харчы

Олох-дьаһах комбината мистэнэр сыҥаҕар үксэ ыччаттар үлэлииллэр. Кинилэр быйыл уон ыйга 81,6 тыһ. солк. бородууксуйаны оҥорон быһаннарын 5 бырыһыан аһарбыттара. Сэтинньитэ- ри соруктарын толорор туһугар мистэньэнэнэр бу күнэргэ ордук дьулуурдаахтык, үрдүк оҥорумтуо- лаахтык үлэлииллэр.

Коллективка коммунист, Үлэ Албан Аатын III степеҥэ орден кавалера Анастасия Петровна Ива, кэнэ наставниктыыр. Опыттаах маастар ыйытыта, суһэтэ эдэрдэргэ улахан көмөлөөх, үтүө сабыдыалла- лаахтык.

Снимокка: партийнай тэрилтэ секретара, ССКП райкомун бюротун чилиэнэ П. М. Пермякова сыах үлэһит дьахталларыгар ССКП Киин Комитетын сэтинньитээҕи (1982 с.) Пленумун уонна ССРС Верховнай Советын VII сессиятын матырыйаал- ларын быһыынньэрэр.

П. Оконешников фотота.

ХААЧЧЫЙАР ТЭРИЛТЭЛЭР ҮЛЭЛЭРИН ТУҺСАРЫАХХА

Е. М. МАКАРОВА, ССКП райкомун секретара.

ССРС Аһыы-үөлүн программатыгар пар тайнай, советскай, хаһаайыстыбаннай, профсоюзнай уонна комсомольскай тэ- рилтэлэр дьөһүннээх соруктарынан тыа сирин социальнай оттүнэн сайыннарыы, киэн олохтоохторун материальнай уйгу- тун, культурнай таһымын үрдэтин, меди цинскэй уонна олох-дьаһах оттүнэн хаач чыллыыларын туһсарыы дьаһалларын утумнаахтык олоххо киллэрии буолара тэрбэтуллан бэлиэтэнэр.

Өрөйуон инфраструктуратыгар арааһ көрүҥнээх өҥөнү оҥоруу кэҥээн, хаачыс- тыбата туһсан иһэр. Сыл уон ыйыгар промышленнай предприятиелар, хаһаа- йыстыбаннай тэрилтэлэр итинник бы- лааннарын сөптөөхтүк толорбуттара. Биир киһиэхэ тиксэриэн былырыыкыгы- ааҕар 66 солк. эбэх суумалаах табаар атыыланна, өҥө кээмэйэ 3 солк. 7 харчы- ыан үлэлэтэ.

Ол эрээри билигин улахан болҕомго номенклатураны, ассортимены тутуһуу- руллар. Бу оттүнэн биһиэхэ билигин аҕаны биллэр-көстөр итэҕэстэр, туһа- ыллыбатах ис кыахтар үгүстэр.

Райпотребобщество сыл аайыы кэмигэр үрүн салаа үлэлэргэ былааннарын то- лорон кэлэр. Ол эрээри эргиэн предприя- тиелара, точкалара бары эрэ-дэхси үлэ- лиир буолбатахтар. Аҕан-суоттаан төрөө- ннээхтик үлэлэһиигэ кыаллыбатаҕыттан, ыһыытиһыс намыһаҕыттан инфраструк- туратэ наадыйар промышленнай табаар- ларыгар уонна бородууктыларыгар быста- ыллар таһаарыллыа тураллар. Тыа сирин үлэһиттэрин кылгэбинэн хааччыйыы көр- дөбүлэ ыраатыттан эппиэттээбэт. Ферма- ларга, сайыҥ хонуутаагы отуулартан та- аары тиэйэ сылдьан атыылааһыҥ сөдэх- тик тэриллэр. Инфраструктуратын наадыйыытын ситиһэн үөрэтии, онуу учуоттааһын ситэтэ суох.

Сорох эргиэн предприятиелэрин сала- йаччылара сэдэх табаардары хото атыы- лааһынынан эрэ былааны толоруохтаах- тарын курдук сыыһа өйдөбүллээхтэр. Эргиэн кырыы учаастактардааҕы точка- ларыгар болҕомто ситэ хуруллубат. Биир күскүн ол түмүгэр сыл уон ыйыгар 64 точкаттан баара эрэ 29-һа былааннарын олордулар.

Инфраструктуратын тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын атыылаһыкка тэрий- лэр үлэ билигин даҕаны ситэтэ суох. Ол олоҕуттугар сыл ахсын үүтү, сымыыты, этэҥҥэ, хылы, уонна түүнү соҕотуопкалаа- һын сорудахтара толоруллубаттар. Райпо бырабылыанньата, маҥнайгы суһуох партийнай уонна комсомольскай тэрилтэ- лэр, профсоюз райкома ити итэҕэстэри түөратар дьаһаллары ылмах туспаахтар.

Быйыл олох-дьаһах комбината, ордук сайынгы ыйдарга производство тэтимин улаханнык молтөттө, өҥөнү оҥоруу кээ- мэйин намтатта, сыллааҕы быланын то- рбор кутталланна. Онуоха сүрүн бирчинэзэн комбинат салаатата аҕаан-суоттаан үлэлэбэтэҕэ, алын коллективтар уонна биирдиилээн үлэһиттэр ортолоругар со- циалистическай куоталаһыыны кэҥэтүс- тээхтик тэрийбэтэҕэ, ис кыахтары көр- дөөһүнүнэн уонна элэру туһара таһаа- рыыныан утумнаахтык дьарыктамматтаҕа буоллулар. Олох-дьаһах өҥөтүн оҥорор инфраструктуратэҕэ филиаллар үлэлэрин тэрээһиҥэ ордук молтөх, инфраструк- туратын кэрийэ сылдьан сакаһыы ылыы кээ- мэйэ букатын кыра. Таҥаһы химическэй ныыманан ыраастааһын, мебели оҥоруу уонна эремүннээһин, биирдиилээн дьон- го таҥаһы тигии курдук үлэ көрүнэрэ ордук хаалаллар.

Инфраструктуратыгар ыытыллар туспаран оҥоруута уонна ырааһырдыыта сорох сельсоветтар былаанныах үлэни ыыппа- тылар. Тулуйуллубат- итэҕэһиннэн кэккэ бөһүөлэктэргэ баанньыктар үлэлээбэттэрэ буолар. Маныаха олохтоох советскай, пар тийнай уонна хаһаайыстыбаннай сала- йаччылар быһаарыылаах дьаһаллары ылыахтарын наада.

Аны аҕыйах хонуутунан ССРС тэриллиби- тэ 60 сыла бэлиэтэнниэҕэ. Ити кэрэ- бэлиэ событиены достойнайдык көрсөргө хаачыбыт кэмигэ суох кыаллара барыта оҥоһуллуохтаах. ССКП КК сэтинньитээҕи (1982 с.) Пленумун уураахтарынан, Пле- нумҥа ССКП КК Генеральнай секретара Ю. В. Андропов этиитигэр оҥоһуллубут балаһыанньаларынан итинник түмүктээ- биннэриниэн салайтаран уон биирис пя- тилетка үһүс сылыгар эрчимнээхтик стартаһыҥҥа хааччыйар тэрилтэлэр эмиэ бэтэ акылааты ууруохтаахтар.

ПАРТИЯ БЫЛААННАРА— НОРУОТ БЫЛААННАРА!

ССКП КК сэтинньитээҕи (1982 с.) Пленумун уураахтарын, ССРС Верховнай Советын VII сессиятын түмүктэрин биһирииллэр

ХАС БИИРДИИБИТ ИЭҺЭ

ССКП Киин Комитетын сэтинньитээҕи (1982 с.) Пленумун, ССРС Верховнай Советын VII сессиятын түмүктэрин, Пле- нумҥа ССКП КК Генеральнай секретара Ю. В. Андропов дириҥ ис хоһоонноох этиитин биһиги коллективпыт бары үлэ- ситтэрэ улахан сэнээ- рииннэ, истинг биһирэбил- лээхтик көрүстүлэр.

Дойду кэлэр сылга экономическай уонна со- циальнай сайдыытын былааннарэ партия XXVI съезһэ туруорбут соруктарыгар толору сөп түбэһэллэр. Советскай норуот олоҕун уйгута салгыы туһсуутугар саҥа үтүөкэн кэскиллэр арыллаллар. Ити барыта партия Киин Комитетын тула ыта түмсэн партийнай тэрилтэлэр салаалаларынан дойду ленинскай курсунан салгыы барыыты- ын мэктиэлиир.

Партия туруорар соруктарын олоххо киллэ- рии биһигиттэн хас биирдиибититтэн быһаччы тутулуктаах. Произ- комбинат коллектива нөбилейдаах сыл аайыы быйдарыгар бэйэтин производственнай былаанна- рын эрэ-дэхси толорон кэлэр. Уон биэр ый түмүгүнэн 1074 кубэметр эрбии матырыйаала бэ- лэмиэнэн, 167,5 тыһ. солк. мебель, 5,2 тыһ. солк. олох-дьаһах өҥөтө 2,1 тыһ. солк. хаһаайыс- тыбаннай тэриллэр оҥо- һуллаллар, ити көрүҥ- нэргэ сыллааҕы кирби- лээр ылыллыбыллар. Коллектив ССРС тэриллибитэ 60 сыллаах юбилейын көрсө ыллыллыбыт со- циалистическай өбэҕээтэ- листибэни болҕоҕуун инники үүгүтэй хааччысты- балаахтык толорорго со- руктанан бу күҥҥэргэ ордук күүрэн-хааран үлэлиир.

В. ПАВЛОВ,
промкомбинат партийнай тэрилтэтин секретара.

ЭЛБЭХХЭ ӨБЭҔИНЭСТИИР

Бу Пленум бүттүүн советскай норуокка улахан соруктары туруорда. Пленумҥа ССКП КК Ге- неральнай секретарын көһүтэр саҥа талыллыбыт Ю. В. Андропов дириҥ ис хоһоонноох этиитин чаҕчы долгуйа, астына иһиттиҥ. Киин Ко- митет ленинскай ис уонна тас политиканы олох- хо киллэриигэ утумнаахтык хааччыйарыгар ханнык да саарбаҕалаа- һын суох.

Пленум норуот киниги- тэр туруорбут соруктара барыта үлэһит кинигэхэ хаан уруулар. Партия Киин Комитетын Гене- ральнай секретара 1982 сыл былаанарын ситиһиилээхтик толоруу бү- түн пятилетканы быһаа- рыыҥа диэн этиитэ хас биирдиибитигэр элбэххэ өбэҕинэстиир. Онон Пле- нум хас биирдиибитигэр өссө күүрэнниэхтик үлэ- лиир. Ийэ дойдубут ал- бан ааттаах юбилейын достойнайдык көрсөр юбилейнай вахта күү- рэнии, көҕүн кэлэр 1983 сылга намтаппат дьулуу- ру үөскэтэ.

Е. КОЖУРОВ,
лесник.

УДАРНАЙ ВАХТА СОНУННАРА

Сыллааҕыларын күоһардылар

Ульяна Гавриловна Дьячковская маастардаах бөлүүгүрдааҕы арыы сыа- ын коллектива уон бии- рис пятилетка иккис сы- лынааҕы кирбиилэрин ситиһиилээхтик ыллы.

Манна сыл саҕаланыа- ҕыттан барыта 108,2 тыһ. солк. валовой бородууК- суйа оҥоһуллан сыллаа- ҕы былаан 12,8 тыһ. солк. аһарылынна.

Коллектив арыыны уонна үүт бородууктала- рын оҥоруу сорудахта- рын эмиэ аһары толорт- оото.

Р. СОФРОНОВА.

Бастакы миэстэҕэ иһэр

К. Г. Монастырева оро- йуонаабы сибээс узелы- ар почтальонканан үлэ- эбитэ сүүрбэччэ сыл уолла.

Бастыҥ үлэһит, тыа ирин инфраструктуратыгар ҥөҥү оҥорууну тупса- рыыга Винницкай уоба- ластаа почтальоннарын ба- чымнарын өйөөн, дьиэ- ҕэ сылдьан өҥөнү оҥо- руурга улахан болҕомто- туун уурар.

Клара Гурьевна быйыл 1165 солк. ааас өҥөнү оҥорон, сыллааҕы сору- даҕын 450 солк. куоһар- да.

Итинэн кини биир идэ- лээхтэрин социалистиче- скай куоталаһыыларыгар бастакы миэстэҕэ иһэр.

Т. КОМАРОВА.

Туох барыта үлэттэн

Бары атын үлэ коллективтарын курдук, би-һиги — Төлөй Дириҥиэҕи «Төрүт» комсомольскай-ыччат ферма ыанньыксыттара — ССКП КК Пленумугар табаарыс Ю. В. Андропов этиитин сүгэн өрө көтөҕүлүүн биллэстибит.

ССКП КК Генеральнай секретара Ас-үөл программатын олоххо киллэрии утарыыллыбат соруктарын кичэйэн бэлиэтээтэ. Киин, партия уонна правительство советскай норуот олоҕун уйгутун үрдэтиигэ халбаҥнаабат курдун салгыыра эрэнэрэн туран, бары советскай дьоҥҥору юбилейдаах сылы үрдүк производственнай көрдөөҕүлэрдээх түмүктүүргэ, пятилетка үһүс сылыгар рөлэлээхтик старт ыырга ыҥырда. Кырдьыга даҕаны, уйгу-быйаҥ оҥоһуллуута бүүс-бүтүннүүгэ үлэттэн тутулуктаах. Онон биһиги хас биирдиибит туруоруллубут учаастакпытыгар үрдүк оҥорумтуолаах үлэ хо- лобурун көрдөрүөхтээхпит, суктэриллибит дьыала- ҕын инин эппиэтинэстээх буолуохтаахпыт.

Биһиги фермабыт быйылгы эбэҕээтэлистибэ- лэрин ситиһиилээхтик толорон иһэр. Маҥнай хаалбыт кэмиэ өссө дьулуурдаахтык үлэлээн ССРС албан ааттаах юбилейын достойнайдык көрсөр бэлэвахпыт. Ол туоларбыт биһиги партия чилиэнэ ыһыахтыгар ыһыаланан эппиэтиппит.

Е. ПОПОВА,
ыанньыксыт,
ЫВСЛКС чилиэнэ.

СОРУК ТЭРИЙЭР ҮЛЭНЭН ЧИҤЭТИЛЛИБЭТЭҔИНЭ

«Чурапчы» совхоз тэриллибиттэн капитальнай тутууга быһаарыылаах ылсыһан, күүһү табыгастаахтык аттаран элбэх үлэни ыытта. Хаһаайыстыбаннай ньыманан уонна бэдэрээттэһэр «Якутколхозстрой» тутар-тэрээр участагын күүһүнэн нэһиилэ бэдэрээт производственнай тутуулар үлэҕэ киллэриллиилэр. Арыылаах отделениетын тутааччыларын үтүөкэннээх опыттара оройуоҥҥа улахан сэҥээриини ылбыта. Совхоз тыа сирин үлэһиттэрин үлэлиир уонна олорор усулуобуйаларын, культурнай сынньалаҥнарын тэрийиини тупсарыыга пятилетка сылларыгар үрдүк соруктары туруоруннан бары үлэ коллективтарыгар ыҥырыы таһааран үлэлиир.

Ол эрээри юбилейдээх сылга сорукка тэрээһин үлэтэн хааччыйыы кыаллыбата. Аахпыт түөрт сылга капитальнай тутууга туруоруллубут соруктар ситиһиллиэхтин толоруллан испит буоллахтарына, быйыл 167 тыһ. солк. үлэ ыытыллыахтааҕыттан 76 бырыһыана эрэ толоруллар кыахтаах.

Соторутааҕыта капитальнай тутуу соруктарыгар анаммыт аһаҕас партийнай мунньахха коммунистар ити бытаарыыны туоратыыга кэккэ этиилэри оҥордулар.

Совхозка сүрүн бэдэрээтчитинэн «Якутколхозстрой» тутар-тэрээр участага буолар. Кини тутуу үстэн иккитин ыытар. Быйыл 25 миэстэлээх гараж үлэҕэ бэриллиннэ. Өрөмүөннүүр мастерской тутулла турар. Ол эрээри үлэ тэтимэ олус бытаарда. Эһиил олохтоохтук киллэриллиэхтээх, 322 тыһ. солк. үлэ ыытыллыахтаах Арыылаахтааҕы Культура дьиэтигэр баара-суоҕа 50 тыһ. солк. үлэ толоруллуна. Итиннэ сайын эрэ үлэлээһин улахан хамнаһын тоһото.

— Бэдэрээтэһэн тутааччылар үлэни наар кэлин бириигэдэлэриҥэн ыыталлар. Ол түмүгэр тутуулар ситэриллибэккэ

ПАРТИЙНАЙ ОЛОХ

туруулара уксаата. Онуоха эбии тутуу хааччыстыбатыгар ирдэбил күүс-кэ туруоруллубат. Холобур, Арыылаахха тутуулар Культура дьиэтин истиэнэтин быыһынан киһи киирэ курдат ааһар. Маны көрүөхтээх, кэмигэр көннөртөрүөхтээх киһи суох, — диэтэ коммунист И. Д. Кажекин.

Бэдэрээтчиттэртэн ирдэбил мөлтөх буолан быраҥҥактан элбэх туораабыннар көстөөннөр хос-хос үлэлэр ыытыллаллар. Түөйэҕэ тутуулар хотон баҕаналара икки төгүл уларыйдылар. Кэтин үлэлээбит бириигэдэ хотон үрдүн харбыыланан, муостатын сиинньигэс маһынан оҥорон эмиэ улахан алҕастары таһаартааабыт. П. И. Лебедев маныаха прорабтар ирдэбили күүһүрдэллэрэ, бэдэрээттэһэн үлэлиир бириигэдэлэр тутуу бүтүөр диэри дуогабардаһаллара наадатын тоһоҕолоон бэлиэтээтэ.

Хаһаайыстыбанна й ньыманан тутууга ордук быйыл болҕомто ууруллубат буолбут. Отделениеларга тэриллибит үс бириигэдэлэртэн дьону салалта устан ылан араас өрөмүөннэргэ, от үлэтигэр ыытар, тутуу тохтоон хаалар. Ити сылдьатын, тутааччылар анал техниката суохтарын, киниэхэ аккордная - премиальнай төлөбүргэ киириллэрэ наадалааҕын туһунан Б. П. Баишев, И. П. Пономарев, Г. И. Монастырев уо. д. а. бэлиэтээтилэр.

Тыл эппит дьонтон үгүстэрэ бастайааннай састааптаах, техникалаах, сылы быһа үлэлиир тутуу бириигэдэлэрин тэрийэр, эрдэттэн бырайыактыыр-сметэлэй докумуоннар оҥоһуллалларын ситиһэр наадалааҕын эйдэлээр. Ураты болҕомто тутуу маһын соҕотуопкалааһыныгар, пилорамалары үлэлэтиигэ туһуланна.

Тутуу матырыйаалларын аһыы-тооруу, көрдөммөһүн үгүстүк таһаарыллар, диэтилэр коммунистар. Ол курдук, аннан кэлбит шифер, түннүк таһа, хаптаһыннар туһаныллыахтаах объектарыгар туһаныллыбакка, үгүстүк атын наадаларга туттуллаллар. Онон даҕаны сорох тутуулар биир үксүн ситэриллибэккэ хаалаллар.

Партийнай мунньах ыйыллыбыт итэҕэстэри туоратыыга, быйыл үлэҕэ киириэхтээх объектары ситэриигэ, үлэ тэрээһинин тупсарыыга туһаайыллыбыт чопчу дьаһаллары бэлиэтээтэ.

Мунньахха райсовет исполкомун председателэ М. Е. Пермяков кыттыыны ылла уонна капитальнай тутуу боппуруостарын быһаарыыга совхоз иннигэр турар соруктарга киэҥник тохтоон тыл эттэ.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

Эбэһээтэлистибэ тоҕо туолбата

РАБОЧАЙ КАДРДАР ТИИЙБЭТТЭРИН ТЭБИИТЭ

Эрилик Эристиин аатынан совхоз сүбэн сүөһүнү иитээччилэрэ юбилейдээх сылга хас биирдии сүөһүнү ортотунан 90-нуу кг төлөһүтэргэ, государствоҕа туттарыылар сүөһү 90 бырыһыанын үрдүк уойуулааҕынан атыылыырга уонна 40 бырыһыана надбавкаҕа барарын ситиһэргэ соруктанан үлэлээтилэр.

Ити кирбиилэри ылыыга отделениелар ахсын уотар звенолар тэриллибиттэрэ. Оттон иитиигэ хаалар тыһаҕастары туспа дьоннор көрбүттэрэ уотууга барыта 2404 сүөһү туруоруллубута. Онтон государствоҕа туттарыллыбыт 708 сүөһүттэн үрдүк уойуулааҕынан 72 бырыһыана, надбавкаҕа 43,4 бырыһыана барда. Биир сүөһү мэччирэҥ кэмигэр ортотунан 75-тыы кг төлөһүтүлүннэ, тыыннаах орто ыйааһына 312 кг тэҥнэстэ.

Эбэһээтэлистибэни толорууга Чакыртан Н. К. Афанасьев уонна В. С. Макаров, Хайахсыттан Т. А. Софронов звеноларга ордук үчүгэйдик үлэлээн ыччат сүөһүнү туһааннааҕынан 103—89,1 кг төлөһүттүлэр, суукка таабы орто эбиллиитэ 835—730 грамма тиэртилэр. Үрдүк уойуулааҕынан хайахсыттар сүөһү 96 бырыһыанын туттардылар. Оттон чакырдар тыыннаах орто ыйааһыны 321 кг тиэртилэр. Хоптоҕоҕо В. В. Пинигин иитиигэ хаалар 131 тыһаҕаһы тыыннаах иитэн, хас биирдиилэрин 81,8 кг төлөһүттэ.

Итилэр түмүктэригэр совхоз юбилейдээх сылга государствоҕа 712 тонна эти туттарар былааныын толорор кыахтанна, ону сэргэ аҥардас сүөһү ыйааһына үрдээһиниттэн 111 тыһ. солк. эбии дохуоту киллэриннэ.

Ол эрээри, көстөрүн курдук, эбэһээтэлистибэ ыччат сүөһүнү төлөһүтүүгэ уонна соҕотуопкаҕа үрдүк уойуулааҕынан туттарыыта толоруллубата. Ол сүрүн биричиинэтинэн отделениеларга аналлаах база мөлтөҕө уонна рабочай кадрдар тиийбэттэрэ буолар. Холобур, кэнники сылларга Хайахсыкка уонна Хадаарга уотуллар сүөһүгэ аналлаах күрүө-хаһаа тутуллубата. Оттон Хоптоҕоҕо уонна Хадаарга үлэҕэ соптоох дьоннору сүүмэрдээһин кыаллыбата. Биир улахан итэҕэһинэн Хайахсыттан уратыы бары отделениеларга сүөһүнү күһүн эбии уотар площадкалар суохтара буолар.

Бу күннэрдээҕи уталыччаллыбат соруктутунан оҕус бороосколары интенсивнай уотуу буолар. Совхозпут түөрт отделениеларыгар 50-нуу бороосконы туруордубут. Бу сүөһүлэр олунньуга диэри хас биирдиилэрэ ортотунан 350-нуу кг ыкка түүр эрэ төлөһүтүллүөхтээхтэр. Онуоха сорох усулуобуйалар тэриллиилэр: күнгэ биир сүөһүгэ 3 кг от уонна эбии аһылык бэриллэр, ыйга икки төгүл тканевай препарат туттуллар.

Түмүкпэр, специалист быһыытынан биири бэлиэтээн этиэхпин баҕарабын: ыччат сүөһү—бу эмиэ кэскилбит. Иитэххэ — баай-дуол, үчүгэйдик уотан соҕотуопкаҕа туттардахха — элбэх эбии дохуот. Онон общественнай сүөһү бу группатын көйгөтүтэр аанньа көрбөт-харайбат буолар букатын сатаммат. Төттөрүтүн, ыра сүөһүнү иитиигэ саамай эрэллээх илиилэри, опыттаах дьоннору сүүмэрдээн үлэлэтиэххэ.

Ф. ХОМПОДОЕВА,
зоотехник.

Тыа хаһаайыстыбатын Татарскай НЧИ-тын Ленин аатынан опытнай-производственнай хаһаайыстыбатын ыанньыксытыгар, Социалистическай Үлэ Геройугар Г. Г. Каримоваҕа (снимокка) ССРС 1982 сыллааҕы Государственнай бириэмийэтэ ананна.

Татария бииллиилээх ыанньыксыта сүөһүнү аһатыы прогрессивнай технологиятын олохтоон, ынаҕын ахсыттан сылга биэстии тыһыынча килограмм үүтү ыыр. Г. Г. Каримова—фермаҕа партгруппорг, сельсовет депутатынан хаһыс да талыллыбыта, ССКП Сабинскайдааҕы райкомун уонна Татарскай обкомун чилиэнэ.

ССТА фотохрониката.

● *Ас-үөл программатын—олоххо!* ●

БЫЙАҤЫ ЫЛЫЫ УЛААТАР

Оройуон ходуһаларын уонна бааһыналарын үүнүүтүн үрдэтиигэ «Сельхозхимия» холбоһук коллектива тэриллибиттэн ааспыт үс сылга балачча үлэни ыытта. Ол курдук, былырыын, быйыл 1334 гектар сир төрдүттэн тупсарыллан оҥоһулунна. Ол иһиттэн Эрилик Эристиин аатынан совхозка анаан Нуотара үрэҕэр 500 гектар сир дулҕата ыраастанна. Кэлэр сыл саҥатыттан өссө 250 гектар дулҕата астарыллыаҕа.

Органическай уоҕурдууну почваҕа киллэрии кээмэйэ сыл ахсын үүнэн иһэр. Быйыл 12 тыһ. тонна оннутар биллэрии турууттан 11 тыһ. 647 тоннаны киллэрдибит. Ахсынньыга эбии 400—500 тонна иһиэмэ таһыллыахпыт. Онон былааны толорбуппут таһынан, былырыыҥҥытааҕар, 5,5 тыһ. тоннанан элбэҕи киллэриэхпит. Уоҕурдуу бу көрүҥэ сүнньүнэн хортуоппуй, сүөһү аһылыгын буолар культуралар ыһыллар, паардамыт бааһыналарга туттуллар.

Минеральнай уоҕурдуулар быйыл 5888 гектарга киллэрилиннилэр. Онтон 2040 гектарга кэлэр сыллаах үүнүүгэ ананна. Барыта 1840 гектар иммэх ходуһаҕа быйаҥ туустара туһэриллиннилэр. Ол иһиттэн Мындаҕааыйга, Амма хочотугар, 960 гектарга уоҕурдууну самолетунан киллэрдибит. Манна даҕатан эттэххэ, аччыгый авиацияны туһаныы кэдьиүүстээрин кэлэр өттүгэр учуоттуохпутун наада. Ол ордук Амма сүнньүгэр сыһыаннаах. Аны саас Мырылаҕа авиация көмөтүнэн 1500—2000 гектары уоҕурдар былааннаахпыт. Биллэн турар, онуоха олохтоох авиаплощадка эрдэ халаан уутуттан босхолонуон наада.

Бахсы, Чакыр, Болугур, о. д. а. курдук минеральнай уоҕурдуу киллэриллибит отделениеларыгар от үүнүүтэ атыттардааҕар биллэр ордук буолла. Ону тэҥэ уоҕурдуллубут ходуһа отун химическэй састааба эмиэ ордуга көһүннэ. Ол эрэри уоҕурдууну почваҕа түһэрии хааччыстыбатыгар КСА-3 ааттар РМГ агрегаттарынан биир тэҥник түһэриини баһылыы илиикпит оҥор.

Ааспыт сайын Төлөй Дириҥин, Мугудай уонна Одьулуун идэтийбит симэлэстиир звеноларын бааһыналарыгар уоҕурдууну киллэрибит ити коллективтар сүөһүгэ элбэх сүмэһиннээх аһылыгы соҕотуопкалааһыннарыгар ортотунэн буолбута саарбаҕа суох.

Ол эрээри уоҕурдуллубут сир тоһо экономическэй кэдьүүһү биэрэрин туһааннаах хаһаайыстыбалар специалистара аҕалан таһааран испэттэрэ хомолтолоох. Бу—кэлэр өттүгэр эмиэ учуоттаннаҕына табыллар.

Быйаҥ туустарын киллэриигэ совхозтарга былаан эмиэ тиэрдиллэр, онуоха аналлаах техникалаахтар. Ол эрээри быйыл оройуон түөрт совхоһуттан хайалара да ити соруддаҕын толорбото. Онон аҥардас «Сельхозхимия» холбоһугар наймылааһын олохсуйаары гынна. Хаһаайыстыбаларга кэлбит уоҕурдууну харайыы туруга эмиэ мөлтөх.

Атын оройуоннар опыттарынан, быйыл органическай уоҕурдууну тарҕатыыга толору механизациялаах звенону тэрийэн үлэлэттибит. Биир бастыҥ механизатордыт В. С. Кононов салайааччылаах 4 автосамосваллаах, биирдии бульдозердаах уонна мехпогрузчиктаах коллектив балачча таһаарыылаахтык үлэлээн, сүөһү аһылыгын буолар культураларга анаан Одьулууҥҥа 5800 тонна уоҕурдууну киллэрдэ. Звено аны саастыттан бастайааннайдык үлэлиэхтээх.

Холбоһукпут материальнай-техническэй базата бөҕөргөөн иһэр. Билиҥҥи туругунан 15 трактордаах (ол иһиттэн 4-дэ ыарахан бульдозер), таһаҕас таһар 14 автомашиналаах. Быйыл техникабыт бүтүннүүтэ киирэр кыахтаах гараһын, ыскылааты тутан үлэҕэ киллэрдибит. Механизатордарбыт бары кэриэтэ эдэрдэр, үлэҕэ дьулуурдаахтар. Коллектив туруу үлэһиттэринэн шоферы В. В. Дуранов, А. Е. Марков, П. П. Ефимов II, тракторист ССКП чилиэнэ, Үлэ Албан Аата III степеннээх орден кавалера П. П. Ефимов I, И. П. Макаров, А. П. Андреев уо. д. а. буолаллар. Инникитин тракторпарбытын икки сменанан үлэлэтэргэ соруктанабыт.

Дойду Аска-үөлгэ программатын олоххо киллэриинэн сибээстээн, уоҕурдуулары, химиялааһын атын средстволарын кэдьүүстээхтик туһаныы оруола улаатар, онуоха агрохимическай сулууспа эппиэтинэһэ үрдэтиллэр. Билиҥҥи коллективпыт кэлэр өттүгэр толорор үлэтин кээмэйэ, техниканан сэбилэниитэ биллэрдик улаатыаннарыллыахтаахтар, материальнай-техническэй базата, этиллибитин курдук, бөҕөргүөхтээх, кэҥиэхтээх. Ол курдук, 1985 сыллаахха оройуон ходуһаларыгар, бааһыналарыгар 33 тыһ. тонна органическай, 10-нан тыһ. гектарга минеральнай уоҕурдуулар киллэриллэллэрэ былааннанар. Кэлэр сылтан саҕалаан 30 миэстэлээх тааc гараж тутуута, Мындаҕааыйга 1000 тонналаах ыскылаат, оройуон киинигэр 4 квартиралаах олорор дьиэ тутуулара саҕаланналларын ситиһэбит, ону тэҥэ 12 квартиралаах дьиэ эмиэ быланнанар. Ыһата, үүнэр-сайдар кэскил кырата суох.

Е. КОРКИН,
производственнай-былааннныыр отдел начальнига, партийнай тэрилтэ секретара.

ССРС ТЭРИЛЛИБИТЭ 60 СЫЛА ТУОЛУУТУН КӨРСӨ

БИИР ИЛЛЭЭХ КЭРГЭНГЭ

60

Латвийскай Советскай Социалистическай Республика

ӨРДӨӨҢҮ күнэгэртэн, революция уонна гражданскай сэрии уоттаах сылларыттан, латыыш нэмоххо кэнсбит кыһыл стрелоктарын дэнгэтэрэ биһэххэ тиийэн кэлбит: «Көҥүл Россияҕа көҥүл Латвия иһиллэ!». Латыыш норуотун чулуу уолаттара биһиги дойдубут норуоттарын кытары биир кэккэҕэ туран Советскай былаабы олохтоспуттара уонна кэнэ кыайыыларын комуһэспиттэрэ.

1920 сыл саҕаланыытыгар ис контрреволюция уонна аан дойдутаабы империализм ол историческай сибээһи быспыттара. Националистическай буржуазия уонна Ульманис фашистскай режимэ сүүрбэ сыллаах тойорооһуннара саҕаламмыта. Советскай былаас латыыш норуотун дьулуурунан 1940 сыл сайынытыгар чөлүгэр түһэриллибитэ. Республика советскай норуоттар бырааттыы союзтарыгар холбоспута.

Бүгүҥҥү Латвия байэтии экономическай кыаҕынан — бу сэрии кэннинээҕи бастакы сыллар саҕаналаабыт 46 Латвия. Бары советскай норуоттар, бастатан туран улуу нууччча норуотун, хаһыах да кэтэх санаата суох сиэдэрэй кэмнэрэ сырьевой ресурсаларга суоҕун кэриэтэ республикаҕа бастаан иһэр экономиканы үөскэтиигэр кыаҕы биэрбитэ. Киһи мөссүөнүн научнай-техническай прогресс иннинэ күөҥүгэр иһэр салаалар — радиотехническай, электроннай, электротехническай, химическэй промышленностар, прибордары, транспортнай уонна энергетическэй массыыналары, сибээс средстволарын оҥоруу — быһаараллар.

Советскай дьоннор холбоһуктаах үлэлэриниэн литардаах кыраайга үөскэтиллибит күүстээх электрическэй үрэхтэр республикэ тыатын хаһаайыстыбатыгар тыын уктулар.

Республика салгыы сайдыытыгар сана сүнньэн тэтимэ ССКП XXVI съезһэ биэрдэ. Съезд уураахтарыгар экономиканы ордук прогрессивнай салаалар урутаан сайдыыларынан интенсивнэйдик үүнэрии бэлиэтэниэ. Советскай Латвия гражданнарын олохторун материальнай уйгута өссө үрдүкэ ытыарыллар. Итэ үүнүү түргэн тэтимэ сылларга туһулуур уон икки бэдэг кэлимсэ программалары олоххо киллэрии быһаарар.

БИИР КЭККЭҔЭ

Рига—Латвийскай ССР столицата.

Советскай Латвия уонна үгүс социалистическай ойдулар үлэһит коллективтарын бөҕө быраттыы оҕолорбоһуу уонна экономическай бииргэ үлэлээһини итиниэрэ сибээстиллэр. В. И. Ленин аатынан ВЭФ производственнай холбоһукка Чехословакияҕа оҥоһуллубут проводтары эрийэр полуавтоматтары Вячеслав Косенков (снимокка ыҥырас) уонна «Тесла» фирматтан (ЧССР) Ян Козак хомуйаллар.

Рижскай оройуон В. И. Ленин аатынан совхозун бэһүөлэгэ.

„Узвара“ венокгара

Колхоз урукку олоҕу-дьаһаҕы көрдөрөр музейын уонна аныгы «Узвара» бэһүөлэк икки ардыларa баара-суоҕа километр ангара. Ол эрээри киниэлэри бүтүн эпоха араараллар курдук өйдүүгүн. Биир түгэнтэ хаһаайыстыба сайдыытын түмпуттэриигэр, киэн биир күн колхоз бастакы сылыгар бүтүннүүтүгэр оҥорбутун саҥа дохуоту оҥорөрө көстөн тахсыбыта. Ити сири улаханнык ыамталаах тракторларынан тэнгэстээһин, саҥа сирдэри ыраастаан туһаҕа таһаарыы, мелиоративнай үлэлэри ыытыы түмүктэрэ. Ааһыылар быйаннара бүтүн холбоһуктаабын бастакы сылларынааҕытаабаттар икки төгүл үрдүк.

Уопсайынан «Узвараҕа» Латвия тыатын хаһаайыстыбатын бүтүннүүтүн үгүс болиэлэрэ кестеллэр. Маны бүрдүгү уонна үүтэт бородууксуйаны оҥорөр таһааралларa, сахарнай сүбүөкүлэ уонна хортуоппуй олгон үүнүүлэрин хомуйаллар.

ССРС тэриллибитэ 60 сыла туолуутун чиэһинэр тэмийбит социалистическай куотаһыныга колхозтаахтар эмиэ үрдүк көһүөталистибэлэрилэ ыллыммыттара. Государствоҕа 25 тыһыынча тонна сахарнай сүбүөкүлэни, 5 ангар тыһыынча тонна үүтү, үгүс аты бородууксуйаны атыылаабын балансхэммэтэ.

Былыр хаһаайыстыбаҕа 500 күүстээх тракторга биир барыыгар 36 метр кэтит-тээх сир балаһатын тэнгэстыыр культивaтэры холбоһуун дойдута аан бастакынан бэрэбиэркэлээбэ. Колхозка Латвийскай ССР Наукаларын академиятын Микробиология институтун күөх үүнээйилэр сүмэһиннэритэн сүөһү аһылыга буолар белоктары араараһын дьарыктаналар лабораторията тутулунна. Ити сыналаах бородууксуйаны промышленнай оҥорон таһаарыы хайыы-үйэ бу пятилеттэҕа саҕаланыаҕа.

«Узвара» коллектива музыкумут опытын доҕотторутар билиһиннэрэргэ хаһан баҕарар бэлэм. Ол хардарыта байытар. Холобур, «Узвара» Белоруссия Гомельскай уобалаһыттар биир бастакы Урыцкай аатынан колхоһу кытары ордоонгуттэн доҕордуу. Ол колхоз эт бородууксуйатын үнгоруута эдэтийэр. Белоруссиялтаабы доҕотгор ыччат сүөһүнү комплекстарга тутуу, дорохҕой аһылыгы байытыы туһунан үгүс наадалаах сүбэлэри биэрбиттэрэ. «Узвараҕа» ол опыты туһанан соломоттон сүөһү иитэлээх аһылыгын балаһыанньалээх. Латвия колхозтаахтара махталларын бэйэлэрин еттүлэриттэн белоруссиялартa телячнай хаһаайыстыбаны тэрилэллэригэр көмөлөһөн, оттон ыллыллар бородууксуйаны астаһыы мындырдарын үөрэтэн биллэрбиттэрэ.

СЫЫППАРА УОННА ЧАХЧЫ ТЫЛЫНАН

⊙ Латвийскай ССР 63,7 тыһ. кв. км иэннээх; 1982 сыл саҕаланыытынаҕынан, 2.551 тыһ. киһи нэһилиэнньэлээх.

⊙ Республика промышленноһа дойду үрдүнэн оҥоһуллар электрическэй уонна дизельпоезтары олоччу, ыһах ыыр установкалар ангардарын, радиоприемниктэр үс гыммыт биирдэрин оҥорор.

⊙ Сэрии кэннинээҕи сылларга икки мөлүйүөн көриҥэ гектар сир куурдулунна. Латвия мелиоратордара ыаллыы республикаларга, Хара буора суох зона хонуулартар амыз үлэлииллэр.

⊙ 1981 сылга республикаҕа 18,6 тыһ. туспа рыллыбыт усулуобуйалаах уонна биирдиилээн ыал дьиэлэрэ тутуллубуттара.

Радиотехника флагмана

Ритатааҕы В. И. Ленин аатынан ВЭФ производственнай холбоһук оҥорор телефоннай уонна телеграфнай станцияларын, бедөг энергосистемаларга аналлаах коммутационнай техникатын, радиоприемниктэрин, телефоннай аппараттарын, кэһэрүүлэ сыллар магистолаларын хаачыстыбата үрдүктүн сыаналаналар.

ВЭФ бородууксуйата киэнник биһирэнэллэ, киэн үрдүк хаачыстыбата—киэн биһиги Ийэ дойдубут аралас мунньутарыныаҕы сүүһүнэн атыылыы заводтар дьулуурдарын түмүгэ.

Холбоһук коллектива сылтан сыл ахсын патриотическай бачыымнары көҕүлүүр, социалистическай куотаһыныга киниики күөҥүгэр хардыылыыр, научнай-техническай прогресс бастаан иһэр позициятыгар турар. Киэн аттын предприятиелары кытары сибээс дойдута биир кэлим систематын тутуу киэн программатын—электроннай техникаҕа төрөҕүрэн олоххо киллэрээр.

Дьон сүрэхтэригэр сөҥпүт бэлиэ

Өрөбүл күннээҕи үөрүйэх буойбут хартыына—театр аанын чугаһыгар Латвия бары уһуктарыттан кэлбит автобустар субурҕалара. Салгылатар остуокулэлэргэ суруллубут таблицаларга харах хатанар. Онно республика географията бүтүннүүтэ ытыска уурбут курдук көстөр. Ол эрээри ССРС народнай артистката Вия Артмане маҥдьы «Тукумскай оройуон» диэн ааты көрдүүр. Онтон биир дойдулаахтара кэлбит буоллуохтаахтар. Төрөөбүт сир-уот туһунан саныаһына киниин оҕо сааһынааҕы, кэнэҕэски актриса, оттон оччолорго бастуук түбэһиэх үлэни кордөһө хутортан хуторга биэрэс тэбэрин саҥаааҕы, кэмнэ тиринэрдэр.

— Бороотуой дьоннор ойөбүллэрин аламаҕайдарын маҥдьы өйдүөҕүм, — диир В. Артмане. — Ыар түгэннэрбэр киниилэр, хор, оннук көмөлөспүттэрэ. Дьоннор үгүс быһыыларыгар бүтүннүү күүнүм иһин кыратa суох төлүүр иэстээхпин. Сии эмиэ ол курдук, мин төрөөбут Латвиям дойду бары республикаларын кытары доҕордоһуу ситимнэриниэн силбэһэн дьиҥнээх культура чыпчаалларыгар ытыллна. Билигин мин дойду устун элбэхтик сылдьабын, интэриэһинэй дьоннору — Москва автомобилы оҥорооччуларын, Узбекистан хлопкоры үүнээйэччилэрин, Грузия виноградардарын, Белоруссия ученайдарын — көрсүталиккибин. Ол мин геройдарбын үксэтэр, киниилэр үксүлэрэ — биһиги дойдубут аралас омуктарын сүдолоро.

Үтүөкэннэх актриса сонньообут үгүс оруолларыгар олоҕу дириҥник билэрэниэн сохторор «Родная кровь» диэн хартыынаттан Соняны, «Никто не хотел умирать» диэн пьэстэттэн Латыын бааһынай кыыһын да саныан көрүн. Киниэни мөлүйүөнүэн көрөөччүлэр актрисаны кытары үгүс фильмэлэргэ көрсөн үөрбүттэрэ.

— Мин актриса быһыытынан ситиим-хотуум мин республикам ситиитин-хотуутун сыллырын кытары алтыспыттара, — диир В. Артмане. — Советскай культура интернационализма латыыш театрын репертуарын иитии көҥүтэ тардыбыта. Художникка киэн искусствота дьон дуһуналарытар балиэ суолу хаалларарын, ол мөлүйүөннэргэ өйдөнөрүн уонна истиҥник билиһиллэриттэн ордук үрдүк льол суох.

УТАЛЫТЫЛЛЫБАТ БОППУРУОС

Сүүрүкэ государство, атынньык эттаххэ Холбоҕуктаах Нациялар Тэрилтэлэриҥ чилиэннэриҥ баһыйар үгүс оттуларэ, Генеральнай Ассамблея бастакы комитетыгар «Ядернай сэриҥ сэбиҥ боруобалааһыны уталыппакка тохтотор уонна бэлэр туһунан» Советскай Сэбиҥунан киллэрилиннибит резолюция бырайыатын иһин куоластаатылар. Ити советскай этиниҥ дойдулар баһыйар үгүс оттуларэ ылыныллаҕа—ССРС планета үрдүнэн бүрүүкээбит ядернай суоһаабыны туораты-ыга туһаайыллыбыт дьоһуннаах көҕүлээһиннэриҥ аан дойду общественноһа биһиргиирин оссо тэҥэл итэҕэтиллэхтик туоһулуур.

Дьиҥнээҕиҥэн көрөр бары дьоннорго империализм агрессивнай эриитэлэриҥэн, бастатан туран АХШ байыаннай-промышленнай комплексыттан, тэнитиллибит сэбилэниититтэн үлүһүйүү, ядернай сэриҥ сэбиҥ улаҕа ордук кутталлаах саҥа көрүҥнэриҥ ыраҥтан оҥоруу киһи аймаҕа ядернай түгэнистикиҥэн суоһуурга кэтэн турар. Оҥу мэһэйдиҥрэ суһал дьаһаллар ааҕаллара-рын норуоттар улаҕа чуолкайдык өйдүүр буолан иһэллэр.

Оннук дьаһаллартан биирдэстэриҥэн ядернай эриитэ сэбиҥ боруобалааһыны аан дойду үрдүнэн бобуу буолуоҥ сөп этэ. Ити дьаһал иккис сыалы туһуһуохтаах. Биирдиҥэн, ити ядернай сэриҥ сэбиҥ хаачыстыба оттуларыгар туһааннаах сүбэ ааҕыыларын дойдута ылты тарҕаныытын суолтар уларсан мэһэйи үүсэтиэхтээх.

АХШ уонна кини чугас союзтаахтара ити уталыппакка бобуу-рууос быһаарыллыытын тоҕо мэһэйдиэһэллэрий? Вашингтон ядернай сэбиҥ боруобалааһыны тэлэру уонна барыбуттүүн бобуу туһунан ус ыраатаах советскай-американскай - английскай кэпсэтиилэри сөргүтэртэн тоҕо аккаастанна? Этиилэр көстөн турар: ядернай боруобалааһыннары бобуу ядернай сэриҥ сэбиҥ салтыы туһаҕырыга, киһи саҥа тиэхиҥэриҥ уонна системаларын ыраҥтан оҥоруута Вашингтон тутуһар курсугар биллэр-көстөр мэҥэйиэн буолуохтаах. Дьэ ол иһин АХШ атын советскай эйэлээх көҕүлээһиннэрэ, чуолаан «Маассабайдык кыдыйар сэриҥ сэбиҥ саҥа көрүҥнэриҥ уонна системаларын айыыны итиэннэ оҥорон таһаарыыны бобор туһунан» этиниҥ, өтүө утарар.

Итинник эппиэтиниҥ суох, авантюристическай курс төрүттүнэн АХШ былааска киирбит империалистическай, ордук агрессивнай эриитэлэрэ Советскай Союһу барыларын сабыдыалаан, ыраҥтаан, кыайан-хотон, ыарахаттыыр кэмҥэ киллэрэллэригэр олоҕуран этиллэр.

Комментатор, колонналара

Ити хаачыстыба оттуларын туһааннаах сүбэ ааҕыыларын уһуллуччу ыраатыахтаах. Иккиһинэн, киһи ядернай сэбиҥ сэбэ аан дойдута ылтыы тарҕаныытын суолтар уларсан мэһэйи үүсэтиэхтээх.

АХШ уонна кини чугас союзтаахтара ити уталыппакка бобуу-рууос быһаарыллыытын тоҕо мэһэйдиэһэллэрий? Вашингтон ядернай сэбиҥ боруобалааһыны тэлэру уонна барыбуттүүн бобуу туһунан ус ыраатаах советскай-американскай - английскай кэпсэтиилэри сөргүтэртэн тоҕо аккаастанна? Этиилэр көстөн турар: ядернай боруобалааһыннары бобуу ядернай сэриҥ сэбиҥ салтыы туһаҕырыга, киһи саҥа тиэхиҥэриҥ уонна системаларын ыраҥтан оҥоруута Вашингтон тутуһар курсугар биллэр-көстөр мэҥэйиэн буолуохтаах. Дьэ ол иһин АХШ атын советскай эйэлээх көҕүлээһиннэрэ, чуолаан «Маассабайдык кыдыйар сэриҥ сэбиҥ саҥа көрүҥнэриҥ уонна системаларын айыыны итиэннэ оҥорон таһаарыыны бобор туһунан» этиниҥ, өтүө утарар.

Итинник эппиэтиниҥэ суох, авантюристическай курс төрүттүнэн АХШ былааска киирбит империалистическай, ордук агрессивнай эриитэлэрэ Советскай Союһу барыларын сабыдыалаан, ыраҥтаан, кыайан-хотон, ыарахаттыыр кэмҥэ киллэрэллэригэр олоҕуран этиллэр.

Итиннэ эппиэтиниҥэ суох, авантюристическай курс төрүттүнэн АХШ былааска киирбит империалистическай, ордук агрессивнай эриитэлэрэ Советскай Союһу барыларын сабыдыалаан, ыраҥтаан, кыайан-хотон, ыарахаттыыр кэмҥэ киллэрэллэригэр олоҕуран этиллэр.

В. СЕРОВ,
ССТА ырытааччыта.

ЭДЭРДЭРГЭ ҮТҮӨ ХОЛОБУР

Үчүгэй дьон туһунан

◆

Соторуталаабыта оройуон общественноһа Саха АССР үтүөлээх врача Д. Т. Брыскаев 70 сааһа туолуутун бэлиэтээтэ. Кинээхэ ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуотунай грамотата туттарыллыбыта, кини аата оройуон Бочуотун кинигэтигэр киллэрилиннэ. Оҥу тэҥэ кинээхэ төрөөбүт Соловьевун нэһилиэгин Бочуоттаах гражданиныгар аата интэриллибэтэ.

Дмитрий Титович, кырдьык даҕаны, олох дьоһуннаах суолун баста.

Өссө Чурапчыга колхозтаах ыччат оскуолатыгар, онтон Якутскайдаабы медицинскэй техникумга үөрэммит, Томмокко доруобуйа харыстабылын оройуоннаабы отделын сэбиэдиссэйинэн үлэлээбит сылларыгар кини билиигэ-көрүүгэ тардыһыта, сиэр-майгы өттүнэн сэмэйэ, тэрийэр дьоҕурдааба көстүбүтэ. Оя да иһин эдэр эҥчити сотору дойду бииргэ кырдьаҕас үрдүк үөрэҕин заведениетыгар—Казаннаабы медицинскэй институкка ыыппыттара.

1942 сыллаахха институту саҥа бүтэрбит эдэр врач сэриилэһэр армияҕа барбыта. Онно кини полковой врач быһыытынан Курскай уот тоҕойго, Киевы босхолуур иһин, Днепр иһин, Чехословакиялы босхолуур иһин, о. д. а. историяҕа киирбит быһаарыылаах операцияларга кыттыыны ылбыта. Байыаннай хирург тыһыллыбанан баһырбыт буойуннар сырдык тыыннарын ерүһүйбүтэ. Сэрии толоонноругар көрдөрбүт хорсун быһыытын иһин кини Аҕа дойду сэриитин II степеҥэ уонна Кыһыл Сулус орденнарынан, элбэх бойобуой медалларынан наҕараадаламмыта.

Уоттаах сэриҥ үөһүгэр врач быһыытынан буһуута-хатыыта дойдутугар эргиллэн доруобуйа харыстабылыгар салтыы үлэлээһиниигэр улаханнык көмөлөспүтэ. Сэрии кэнниттэн үс сыл устата төрөөбүт оройуонугар киин балыыһаны салайбыт кэмиэр эмп учреждениелэриҥ базаларын бөҕөргөтүүгэ, медицинскэй кадрдары олохсутуута элбэх үлэни ыытыспыта. Кини тэрийэ-тинэн киин балыыһаҕа идэтэйбит кэмэ төрүттэ-рэ ууруллубуттара, операциялыыр блок оҥоһуллубута, сэллик, трахома, илистик, малярия курдук урукку социальнай ыарыылары утары охсуһуу кэмэ-эбитэ.

Кэлин кини Орджоникидзевскай, Алексеевскай, Үөһээ Бүлүү оройуоннарыгар доруобуйа харыстабылын үлэтин салайбыта, Якутскайга физкультурнай диспансерга врачтаабыта. Биллэгин киннэнэн эмтээһини баһылаата.

Бэйэтин уустук идэтиниин 40-тан тахса сыл бэриниилэхтик үлэлээбит, кыһаныһыытынан, үрдүк культуратынан уонна төрөөһиннэһин дьон-сэргэ ытыктабылын ылбыт кырдьаҕас врач, буойун олоҕо—эдэрдэргэ үтүө холобур.

А. ПЕРМЯКОВ.

Баай фантазияны, бэйэ толкуйун

Сэтинньи 26 күнүгэр оройуоннаабы Культура дьиэтигэр «Мин Сахам сирэ» диэн темаҕа оройуон үөрэнээччилэриҥ уруһуйдарын быыстапката тэриллибэ.

Быыстапкаҕа, Чурапчытаабы уонна Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолаларын художественнай кылаастарын кииллэрэн туран, барыта 10 оскуола кытыннна. Кэстэрун курдук, сорох оскуолалар бу дьаһалга бэлэмтолоруун уурбатыллар. Сылаас, Хатылы уонна Амма орто оскуолаларын курдук улаханнык коллективтартан биир да үлэ көрдөрүллүбэтэ. Бу итиэҕэс чиниктэн хатыланыа суохтаах.

Быыстапкаҕа графика, живопись, аппликация, мозаика ньымаларынан толоруллубут үлэлэр туруоруллубуулар. Тиэхиҥ, таҥас, түү лоскуйдарыттан, айылҕа матырыйаалларыттан оҥоһуктар суохтара итиэҕэс быһыытынан сыаналаннна.

Үөрэнээччилэр үлэлэрин темата балачча киэҥ. Ол эрээри үгүс үлэлэргэ тус бэйэ сыһыана көстүбэт, атыттан судургу үтүгүннэриҥ сабыдыала улахан. Бу Бахсы орто оскуолатын оҕолоруун үлэлэриттэр ордук сыһыанныах. Итиннинк итиэҕэс балачча үрдүк таһымнаахтык толоруллубут интернат-оскуола уонна Чурапчы аҕыс кылаастаах оскуолатын үөрэнээччилэриҥ уруһуйдарыгар эмиэ көстөр.

Баай фантазиялаах үчүгэйдик толоруллубут үлэлэр да аҕыйаҕа суохтар. Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолатын үөрэнээччитэ Шура Дьячковаа «Суох буоллун сэриҥ!» диэн уруһуйугар күн утахтара нейтроннай бомбаны тосту туппуттарын, хаҥнык да меридиан-нарыыан араарыллыбатах, сибэкки-ниэн симмэт Сир иһэ үрдүгэр оҕолор күн диэки илиилэрин уунан туралларын өгөрбута ордук кэрэхсэбиллээх. Оттон Витя Неуструев «Бөрөстөр» (Мутудай, техникум-оскуола), Ксенья Иванова уонна Тася Брыскаева (Соловьев) үчүгэйдик көрүҥнэрэттэн киэргэтии оҥорбуттара, Коля Жергин (Мутудай) «Сылгыһыт» диэҥэ, о. д. а. үлэлэр жюри үрдүк сыаналаннна.

Үөрэнээччилэр уруһуйдарын көрө туран оҕолор олоҕу бэйэлэрин характерынан сөҥүннүк көрүүлэрэ, толкуйдааһыннара өссө да дьадаҥытын бэлиэтии саныыллыы. Айылҕа буолла да барыта алаас, мыраан, бэл аах йыт айыныыларын ис хоһоонугар да уруһуйдара иаарыҥнаһар. Быһата, бэйэ ыырыттан төлөһийии, фантазиялааһын кыайтарбат эбит. Инникитин учууталлар итиэннэ учуоттуохтарын наада.

Хас биирдии үлэ паспордаммыт буолуохтаах. Оттон үгүс үлэлэри ким толорбута, үлэ аата бил-либэт, эбэтэр, тоттөрүттүн, кини харабар олус быраабыллар гына суруллан үлэни бүтүннүүтүн күлүктүүр. Бу нүэбэһи эмиэ учуоттуохха.

Жюри бастыҥ үлэлэри ССРС 60 сылыгар аналлаах республикатаабы быыстапкаҕа ыытарга быһаарда. Олор истэригэр Мутудай орто оскуолатыттан (учууталл С. С. Егоркин), Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолатыттан (К. К. Колесов) 10 нуу, интернат-оскуолатаан (В. Н. Коркин) 6, Чурапчытаабы оҕо музыкальнай оскуолатыттан (Г. Г. Турантаева) 4 үлэлэр сүүмэрдэниннилээ.

М. МИХАЙЛОВА.

Санимоктарга: Жюри чилиэннэрэ үөрэнээччилэр үлэлэрин ырыталлар: Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолатын художественнай кылаабынын үөрэнээччитэ Маша Попова «Сэриигэ-суохтаах» диэн линограюората—республикатаабы быыстапкаҕа ыытыллар үлэлэртэн биир бастыҥнара.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Таптыыр кэргэним, аҕабыт, бырааттым, аймахпыт Хатылы орто оскуолатын рабочайа

СЕРГЕЕВ
Егор Николаевич

олбүтүн, дириҥник курутуйан туран, бары табаарыстарыгар, билэр дьоннорутар иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, эдьиийэ, аймахтара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс **678700.** Чурапчы с., Карл Маркс ууп. 12. **ТЕЛЕФОННАРБЫТ:** редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» райкома КПСС Якутской АССР. («Новая жизнь») — орган Чурапчинского и районного Совета народных депутатов

Индекс 54907 Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. № ЗАКАЗА 144. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3250.